

BERLÍNSKA VÝZVA K AKCII: KULTÚRNE DEDIČSTVO PRE BUDÚCNOSŤ EURÓPY

PREAMBULA

[Európsky rok kultúrneho dedičstva](#) 2018 predstavuje prelom v stále rastúcom európskom hnutí pre zachovávanie kultúrneho dedičstva. Na tomto impulze musíme stavať, uznať a rozvíjať tak pozitívnu a spojujúcu moc nášho kultúrneho dedičstva a hodnôt, aby sme spojili európskych občanov, komunity a dali celému európskemu projektu hlbší zmysel. Nastal čas konať.

Berlínsku výzvu k akcii predstavili na [Vrcholnej schôdke európskeho kultúrneho dedičstva](#), ktorá sa konala dňa 22. júla 2018 v Berlíne, tri usporiadateľské organizácie, a to [EUROPA NOSTRA](#) – Hlas kultúrneho dedičstva v Európe, Nemecký národný výbor pro pamiatkovú ochranu ([DNK](#)), ktorý v Nemecku pôsobí ako národný koordinátor Európskeho roku kultúrneho dedičstva, a Nadácie pruského kultúrneho dedičstva ([SPK](#)) so sídlom v Berlíne.

V rámci Európskeho roku kultúrneho dedičstva (ERKD) sa konala v dňoch 18. až 24. júla 2018 v Berlíne prvá schôdza týkajúca sa európskeho kultúrneho dedičstva, na ktorej sa zišla rada občanov a organizácií z celej Európy. Medzi nimi boli zástupcovia inštitúcií, združení, nadácií a vysokých škôl tiež náboženských komunit a lokalít, ktoré sa zaoberajú kultúrnym dedičstvom, architekti, pracovníci múzeí, reštaurátori, remeselníci, umelci, vlastníci historických domov a lokalít svetového dedičstva, výskumníci a učitelia, zástupcovia orgánov verejnej moci a finančných inštitúcií, podnikatelia, začínajúce podniky, (umeleckí) historici, novinári, fotografovia, študenti a mladí dobrovoľníci a ďalej zástupcovia ministerstiev kultúry, starostovia historických miest, poslanci Európskeho parlamentu, národných a regionálnych parlamentov zástupcovia orgánov Európskej únie, ako aj zástupcovia Rady Európy, UNESCO a Medzinárodného centra pro štúdium ochrany a reštaurovanie hmotného kultúrneho dedičstva (ICCROM) a mnoho iných sietí európskeho dedičstva.

Berlínska výzva k akcii čerpá svoju inšpiráciu a odvodzuje svoju legitimitu zo znalostí, nadšenia a zapojenia všetkých žien a mužov, ktorí sa o kultúrne dedičstvo (ci už hmotné, nehmotné, či digitálne) starajú, a ktorí ako profesionáli či dobrovoľníci venujú svoje znalosti, čas a energiu, aby zabezpečili prenesenie tohoto dedičstva budúcim generáciám. Hospodársky prínos ich práce je značný; ich spoločenská a kultúrna hodnota je nevyčísľiteľná.

Berlínska výzva k akcii je založená taktiež tiež na príspevkoch [národných koordinátoroch ERKD](#), členov [Výboru zúčastnených strán ERKD](#), ako aj členov platformy organizácií v oblasti európskeho kultúrneho dedičstva ([European Heritage Alliance 3.3.](#)) a na ich podpore.

Týmto vyzývame tých, ktorým leží na srdci minulosť, súčasnosť a budúcnosť Európy, aby túto Berlínsku výzvu k akcii podpísali, podporili a zdieľali v čo najväčšej miere.

BERLÍNSKA VÝZVA K AKCII

MY, DOLE PODPÍSANÍ OBČANIA, ORGANIZÁCIE A ORGÁNY ... sme pripravení prevziať spoločnú zodpovednosť a rozvíjať súdržnú silu a potenciál nášho spoločného kultúrneho dedičstva, aby sme pokročili na ceste k mierumilovnejšej, bohatšej, inkluzívnejšej a spravodlivejšej Európe.

Teraz, v Európskom roku kultúrneho dedičstva, máme jedinečnú príležitosť ovplyvniť diskusiu o budúcnosti Európy. S ohľadom na veľké množstvo problémov, či dokonca hrozieb pre základné európske hodnoty nejde túto diskusiu obmedziť len na politickej, hospodárskej či bezpečnostnej báze. Pokiaľ hovoríme o Európe, musíme „zmeniť rétoriku“. Musíme dostať naše spoločné kultúrne dedičstvo tam, kam patrí: do samého centra európskych politik a priorit.

PREČO? PROTOŽE ...

1. Naše kultúrne dedičstvo je tým, čo z nás robí Európanov, odráža naše rozmanité a zdieľané hodnoty, kultúru a spomienky. Je skutočným stelesnením európskej „jednoty v rozmanitosti“ a pomáha nám čeliť snahám o odštiepenie, ktoré predstavujú hrozbu pro našu spoločnosť;
2. Naše kultúrne dedičstvo odráža mnoho úrovní našej identity na miestnej, regionálnej, celoštátnej i európskej úrovni; všetky tieto úrovne sú vzájomne prepojené, posilňujú sa a stále sa rozvíjajú;
3. Naše kultúrne dedičstvo rozvíja jednak náš zmysel pre spolunáležitosť s miestnou komunitou, ako aj náš zmysel pre spolunáležitosť a solidaritu v Európe;
4. Naše kultúrne dedičstvo spája generácie, odráža vzájomné obohacovanie a cezhraničný pohyb ľudí a myšlienok storočnej spoločnej histórie. Ako také je základom nielen pre ohladuplný a obohacujúci dialóg a vzájomné pôsobenie v rámci komunit v Európe i medzi nimi, ale aj iných kultúr sveta;
5. Naše kultúrne dedičstvo je mostom medzi našou minulosťou a budúcnosťou. Umožňuje nám čerpať z našich kultúrnych tradícií a histórie a stavať na nich a súčasne nám pomáha zaceliť a zahojiť rany minulosti. Zároveň je inšpiráciou pre súčasnú tvorivosť a inovácie. Kultúrne dedičstvo ako také je zdrojom neustáleho vzdelávania a inšpirácie a základom pre aktívne a zodpovedné občianstvo;
6. Naše kultúrne dedičstvo je taktiež kľúčovou hnacou silou trvalo udržateľného rozvoja a zvýšenej sociálnej súdržnosti a priamo aj nepriamo zdrojom veľkého množstva zmysluplných pracovných miest;
7. Naše kultúrne dedičstvo prináša do prostredia, v ktorom žijeme, harmóniu a krásu, a to ako do prostredia vytvoreného človekom, tak do toho vytvoreného prírodou, čím zlepšuje náš blahobyť a kvalitu života.

Keď teraz, v roku, v ktorom si pripomíname 70. výročie [Všeobecnej deklarácie ľudských práv](#), opäť upozorňujeme na to, že právo na kultúrne dedičstvo je základným ľudským právom, a keď sa teraz, v Európskom roku kultúrneho dedičstva, znovu zaväzujeme uplatňovať princípy zakotvené v celej rade [príslušných politických dokumentov](#), ktoré už prijalo mnoho európskych a medzinárodných organizácií, je na čase preniesť tieto zásady do účinnej akcie s hmatateľnými výsledkami pre Európu a jej občanov.

AKCIA 1 VYPRACOVANIE EURÓPSKEHO AKČNÉHO PLÁNU PRE KULTÚRNE DEDIČSTVO

Vyzývame k prijatiu ambiciózneho Európskeho akčného plánu pre kultúrne dedičstvo ako trvalého odkazu Európskeho roku kultúrneho dedičstva. Tento akčný plán, ktorý už bol vyhlásený v nedávno prijatej [Novej európskej agende pre kultúru](#), je potrebné pripraviť a uplatňovať s plným zapojením za účasti všetkých príslušných zúčastnených strán z verejného aj súkromného sektoru, vrátane občianskej spoločnosti. Tento plán musí byť tiež všestranný a prepojený s ostatnými kľúčovými politikami a prioritami EÚ a musí byť celý v súlade s nedávnymi [závermi Rady EÚ](#). Odkazujeme na ciele a oblasti politiky ako sociálna súdržnosť, regionálny rozvoj, rozvoj miest, životné prostredie, politiky v oblasti morského prostredia a cestovného ruchu, udržateľný rozvoj a prispôbenie sa zmene klímy, výskum a inovácie, digitálna politika, vzdelávanie a výcvik a samozrejme mládež. Popritom by mal mať tento akčný plán aj svoju vonkajšiu dimenziu, keďže Európska únia musí tiež prevziať globálnu zodpovednosť a osloviť partnerov v rámci EÚ i za jej hranicami. Akčný plán by preto mal byť zlučiteľný s [Dohodou Rady Európy o hodnote kultúrneho dedičstva pre spoločnosť z Faro](#) a jej nedávnu [Stratégiu európskeho dedičstva pre 21. storočie](#) ako aj s [Agendou OSN pro udržateľný rozvoj 2030](#).

AKCIA 2 UZNANIE DEDIČSTVA AKO PRIORITY EURÓPSKÝCH POLITÍK A FINANCOVANIA

Vyzývame orgány EÚ, aby v rámci podpory budúceho Európskeho akčného plánu pre kultúrne dedičstvo plne uznali v [nadchádzajúcich politických programoch](#) a [novom viacročnom finančnom rámci EÚ](#) na obdobie 2021 – 2027 kultúrne dedičstvo za strategickú prioritu. To prispeje k veľmi potrebným investíciám do ľudského a kultúrneho kapitálu Európy a k podpore európskych hodnôt. Zároveň sa všetci zaväzujeme pokračovať vo zvyšovaní povedomia o [hodnotách a prínosoch](#) kultúrneho dedičstva pre Európu. To je dôležité najmä s ohľadom na nadchádzajúce voľby do Európskeho parlamentu, ktoré sa budú konať v máji 2019, a následné menovanie novej Európskej komisie.

AKCIA 3 SPOJENIE MIESTNEJ, NÁRODNEJ A EURÓPSKEJ ÚROVNE

Jednotlivé úrovne verejnej správy sú kľúčové pre rozvinutie plného potenciálu kultúrneho dedičstva ako strategického zdroja pre spoločnosť, hospodárstvo, kultúru a životné prostredie. Vyzývame preto všetky štáty, regióny a mestá v Európe, aby naďalej rozvíjali všestranné a ambiciózne politiky a akčné plány pre kultúrne dedičstvo. Zároveň na nich naliehame, aby posilnili dialóg a spoluprácu s príslušnými európskymi a medzinárodnými organizáciami a občianskou spoločnosťou. Tým bude zabezpečené, že politiky a akčné plány prijaté na rôznych úrovniach verejnej správy, od miestnej, cez národnú až po európsku, sa budú vzájomne dopĺňať a budú spolu kompatibilné.

AKCIA 4 ZACHOVANIE A ODOVZDANIE NENAHRADITEĽNÉHO

Kultúrne dedičstvo je jedinečné a nenahraditeľné. Napriek tomu je často zraniteľné či dokonca ohrozené. Preto je našou spoločnou úlohou zachovať tieto cenné hodnoty, aby ich bolo možné odovzdať budúcim generáciám k (ďalšiemu) použitiu a na to, aby sa z neho mohli budúce generácie radowať. Musíme posilniť potrebné ľudské a finančné zdroje a investovať do zručností a vytvárania kapacít, zaistiť skutočnú ochranu, rozvoj a odovzdanie nášho dedičstva, ako na fyzickej, tak na digitálnej úrovni. V tomto procese musíme naplno využiť vysoké školy a výskumné obce, rozvíjať inovatívne obchodné modely a povzbudzovať tvorivé spolupôsobenie dedičstva a umenia. Mali by sme tiež uznať hodnotu nehmotných prejavov nášho dedičstva, ktoré sa neustále vyvíjajú a obohacujú našu spoločnosť a prostredie, v ktorom žijeme.

AKCIA 5 INVESTÍCIE DO KVALITNEJ OBNOVY DEDIČTVA

Musíme zabezpečiť a umožniť dostatočné investície, ako z verejných tak aj zo súkromných zdrojov, do kvalitnej obnovy nášho okolia, miest a vidieka založené na tvorivosti, inováciách a opätovnom použití, inšpirované zásadami vysoko-kvalitnej „Baukultur“ definovanej v [Davoskej deklarácii](#) prijatej na samom začiatku Európskeho roka kultúrneho dedičstva a obohatenej o aktívnu účasť občanov a ich komunít a organizácií občianskej spoločnosti. V tejto súvislosti vítame tvorivé a ohľaduplné spolupôsobenie ochrany nehnuteľného dedičstva a súčasných príspevkov k nášmu nehnuteľnému dedičstvu, ktoré sú prínosom pre dedičstvo zajtrajška.

AKCIA 6 PODPORA ZVÝŠOVANIA POVEDOMIA A HLBŠIEHO POROZUMENIA

Kultúrnemu dedičstvu je potrebné prikladať v rámci vzdelávania všetkých vekových skupín, či už formálneho, alebo neformálneho, oveľa väčší význam. To podporí silnejšiu angažovanosť verejnosti pri zachovávaní a odovzdávaní nášho kultúrneho dedičstva. Osobitnú pozornosť treba venovať výučbe a výkladu histórie a dedičstva v širších súvislostiach európskej minulosti, prítomnosti a budúcnosti. Tak budú mať európski občania, najmä deti a mládež, k dispozícii potrebné nástroje, aby hlbšie porozumeli prebiehajúcim stretnutiam a výmenám v rámci Európy a tiež medzi Európou a inými kultúrami sveta. Všetky tieto aktivity napomôžu k vybudovaniu ohľaduplných a zmysluplných vzťahov medzi ľuďmi a miestami, kde žijú, pracujú, alebo ktoré navštevujú. To tiež uľahčí zvýšenie povedomia o nových obyvateľoch Európy, ich uznanie a začlenenie.

AKCIA 7 NEPREMRHAŤ PRÍLEŽITOSŤ

Európsky rok kultúrneho dedičstva posilnil politické príležitosti a širokú mobilizáciu pre kultúrne dedičstvo v Európe. Teraz musíme upevniť a ďalej zlepšiť vzájomné pôsobenie najširšieho možného okruhu zainteresovaných strán z verejného a súkromného sektora, vrátane príslušných európskych a medzinárodných organizácií a občianskej spoločnosti. Aby sme to dosiahli, musíme nájsť ten správny recept na vytvorenie stálejšie platformy na zhromažďovanie poznatkov o kultúrnom dedičstve v Európe, budovanie kapacít pre toto dedičstvo a koordináciu jeho podpory.

V Berlíne 22. júna 2018

Berlínsku výzvu je možné podpísať online na internetovej stránke Europa Nostra:
www.europanostra.org/berlin-call-action

